אישים באגרות הראי"ה

הרב יעקב מרדכי זינגר, ראשון לציון

רב במושבה ראשון לציון בשנים הראשונות של הרב קוק ביפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

פרטים ביוגרפיים על הרב יעקב מרדכי זינגר לא מצאנו במקורות שבדקנו. מן האגרות עולה שהיה הרב במושבה ראשון לציון, ושהרב קוק הורה לו בענייני אישות במושבה.

הרב קוק על הרב יעקב מרדכי זינגר

במרחשוון תרס"ה (1904), זמן קצר אחרי שהגיע הרב קוק ליפו, כתב לו על אדם בראשון לציון שנשא אישה מקישינוב שאמרה שהיא אלמנה, בלי היתר של בית דין, ועל פועל ביקב שסידר את הקידושין בלי רשות. הרב קוק דרש להעניש את מסדר הקידושין, ולהתרות בזוג שיציגו היתר מבית דין, ועד אז אסור להם לגור יחד (כרך א', אגרת טז).

בניסן תרס"ה (1905) כתב לו על אישה שנישאה כשהייתה מעוברת מבעלה הקודם, בניגוד לדין. הרב קוק הורה לברר אם עשו זאת במזיד, ובינתיים להפריד ביניהם, לשכור מינקת, ולשמור שהילד לא יבוא לידי סכנה (כרך א', אגרת יט).

האגרות

כרך א', אגרת טז: בי"ח במרחשוון תרס"ה, מיפו: על נישואים בלי היתר בית דין בראשון לציון.

"שמועה שמעתי, שבראשון נמצא איש אחד"

כרך א', אגרת יט: בה' בניסן תרס"ה, מיפו: על אישה שנישאה כשהייתה מעוברת; יש להפריד ביניהם ולדאוג לילד.

"נרעשתי מהעובדה ע"ד האשה"

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב יעקב מרדכי זינגר, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת טז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח"י מרחשון תרס"ה - יפו **נמען:** הרב יעקב מרדכי זינגר (ראשון לציון)

הרב קוק שמע שבראשון לציון אדם נשא אישה מקישינוב שאומרת שהיא אלמנה, בלי היתר של בית דין, ושפועל ביקב סידר את הקידושין בלי רשות. הרב קוק דורש להעניש את מסדר הקידושין, ולהתרות בזוג שיציגו היתר מבית דין. עד שיתברר ההיתר אסור להם לגור יחד.

עיקרי הדברים

- הלכות אישות: היתר אלמנה מחוץ לארץ.
- סמכות הרבנות בסידור קידושין.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ח"י[4] מ"ח תרס"ה[5].

לכבוד ידידי הרב המופלג בתו"י[6] מו"ה[7] יעקב מרדכי זינגר נ"י[8], שלו'[9] וברכה

שמועה שמעתי, שבראשון [במושבה ראשון לציון] נמצא איש אחד, שמו ח. ה., שנשא אשה אחת מקישינוב, שאומרת שהיא אלמנה, והנה אשה הבאה ממרחק כזה בתור אלמנה צריכה דוקא היתר ע"פ[10] ב"ד[11], [אישה שבעלה נפטר בארץ רחוקה צריכה אישור מבית דין שהיא אלמנה, כדי שתוכל להינשא] וחלילה חלילה לעשות העולם הפקר, שכל הרוצה יבא ויתעסק בענינים חמורים כאלה.

והנה שמעתי שמסדר הקידושין הי'[12] איש אחד שמו ט., שהוא פועל ביקב, [פועל ביקב ראשון לציון] והנה ראוי הוא להענש בקנס, כראוי לו על עזותו, שהחציף לסדר קידושין בלא הרמנא ורשות [בלי רשות (ארמית: "הרמנא" – רשות)] מב"ד[13]. וזה הי' ראוי אפי'[14] אם היו הדברים בכשרות, ומה עוד ראוי להוסיף לו עונש, על שלחו יד בענין שאין לו שייכות כלל, וראוי ההדיוט הזה לגערה ונזיפה גדולה. [קידושין שנעשים בלי מי שבקי בדיני גיטין וקידושין עלולים להוליד תקלות חמורות (על פי קידושין ו)] ואקוה בע"ה[15] לדרש אח"ז[16] יפה, ולע"ע[17] אבקש מכבודו להודיעני הענין. ותחלת כל ישלח בשמי התראה, שהזוג הנ"ל[18] יעמידו היתר ב"ד שלהם לפני כבודו וישלחם אלי, או שיבאו בעצמם פה אלי לברר היתרם, וכ"ז שלא יתברר ההיתר אסורים הם לדור ביחד. והנני בטוח ביראת ד' שבלב כי'[19] ידידי שי'[20], שישתדל בדבר יפה ויודיעני מה פעל במוקדם האפשרי. ואקוה לשמו ית'[21], שיעזרנו להוציא לאור משפט, ולא להניח לנחלת השי"ת[22] שתהי'[23] נרמסת ברגלי כל קלי עולם. [שתירמס ברגלי אנשים קלי דעת] והי'[24] ז"ש[25] וברכה, כנפשו היקרה ונפש ידי"נ[26] דוש"ת[27], מצפה תשובתו במוקדם.

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. ח"י - שמונה עשרה (18)

5. תרס"ה - השנה תרס"ה (1904/1905)
6. בתו"י - בתורה ויראה
7. מו"ה - מורנו הרב
8. נ"י - נרו יאיר
9. שלו' - שלום
10. ע"פ - על פי
11. ב"ד - בית דין
12. הי' - היה
13. מב"ד - מבית דין
14. אפי' - אפילו
15. בע"ה - בעזרת השם
16. אח"ז - אחר זה
17. ולע"ע - ולעת עתה
18. הנ"ל - הנזכר לעיל
19. כ' - כבוד
20. שי' - שיחיה
21. יתי' - יתברך
22. השי"ת - השם יתברך
23. שתהי' - שתהיה
24. והי' - והיה
25. ז"ש - זה שלום
26. ידי"נ - ידיד נפשי
27. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת יט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' ניסן תרס"ה - יפו **נמען:** הרב יעקב מרדכי (זינגר)

על אישה שנישאה כשהייתה מעוברת מבעלה הקודם, בניגוד לדין שמעוברת או מינקת ממתינה עשרים וארבעה חודש. הרב קוק מורה לברר אם עשו זאת בזדון, ובינתיים להפריד ביניהם, לשכור מינקת ולהבטיח את שכרה, ולשמור שלא יבוא הילד לידי סכנה.

עיקרי הדברים

- הלכות אישות: מעוברת ומינקת חברו.
- שמירה על שלום התינוק.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ה' ניסן תרס"ה[4].

לכ' ידי"נ[5][6] הרב המופלג בתוי"ר[7] מוהר"ר[8] יעקב מרדכי שליט"א[9], שלו'[10].

נרעשתי מהעובדה ע"ד[11] האשה, [אשה גרושה שנישאה בעודה מעוברת או מינקת, בניגוד לדין] והנה צריך לחקור תחלת-כל אם הי'[12] "הדבר במזיד, שידעו מעיבורה, או לא, או שלא ידעו מהאיסור. בין כך ראוי להפרישו שידור בבית אחר לע"ע[13], עד שנברר דינו יפה בעה"י[14], ולשכור ג"כ[15] מינקת, [כדי שלא ייפגע התינוק] ואם אפשר להשליש את כל שכר ההנקה [להפקיד בידי שליש מראש] של כ"ד חודש, או לעשות ע"ז[16] איזה בטחון גמור, ואח"כ[17] נוכל לעיין בדין. יותר נכון הי' שיבא האיש לע"ע פה אלי, ולכשתבריא היא מלידתה תבא גם היא, ונוכל לעמוד על החקירה. וייטיב כת"ר[18] לומר להועד בשמי שיזקיקוהו לבא בלא איחור, וצריך השגחה ג"כ מטעם הועד שלא יביאו את הילד ח"ו[19] לידי סכנה.

אחתום בברכה, והשי"ת[20] יצילנו מכל פרץ ומכל יוצאת [תהלים קמד, יד] וישרה שכינתו בתוכנו באהבתו וחמלתו ב"ה. והי'[21] ז"ש[22] כנה"ר[23] ונפש ידידו דוש"ת[24] מצפה לדבריו היקרים בתשובה ברורה.

אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

אם יהי'[25] דרך להתיר בלא גירושין אחר הבירור, אבאר בע"ה[26] הפרטים, בענין המינקת איך יהיו, בלי"נ[27]. הנ"ל[28]

מסתמא הוזהרה ע"פ[29] ב"ד[30] בשעת הגט, שאם תהי'[31] מעוברת תמתין אחר הלידה כ"ד חדש. [מעוברת חברו ומינקת חברו אסורות להינשא עד שימלאו לתינוק עשרים וארבעה חודשים, כדי שלא תיפגע ההנקה (יבמות מב; שולחן ערוך אבן העזר יג, יא)] הנ"ל

השמש מעיד, שזוכר שהזהרתי אם תהי' מעוברת תמתין כד"ח[32] אחר הלידה.

הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ה - השנה תרס"ה (1904/1905)
5. לכ' - לכבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. בתוי"ר - בתורה ויראה
8. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. שלו' - שלום
11. ע"ד - על דבר
12. הי' - היה
13. לע"ע - לעת עתה
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. ג"כ - גם כן
16. ע"ז - על זה
17. ואח"כ - ואחר כך
18. כת"ר - כבוד תורתו
19. ח"ו - חס ושלום
20. והשי"ת - והשם יתברך
21. והי' - והיה
22. ז"ש - זה שלום
23. כנה"ר - כנפשו הרמה
24. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
25. יהי' - יהיה
26. בע"ה - בעזרת השם
27. בל"נ - בלי נדר
28. הנ"ל - הנזכר לעיל
29. ע"פ - על פי
30. ב"ד - בית דין
31. תהי' - תהיה
32. כד"ח - כ"ד חודש (24 חודשים)